

2020-11-11

Djuravdelningen

Sveriges Veterinärförbund
Att: Katja Puustinen
kansli@svf.se

Svar till Sveriges Veterinärförbund angående anmälan av djur som har förts in i landet i strid med gällande införselregler

Sveriges Veterinärförbund har den 28 augusti 2020 inkommit med ett öppet brev till Jordbruksverket, där förbundet uppmanar Jordbruksverket att klargöra huruvida misstanke om illegal införsel av hund omfattas av en veterinärs anmälningsplikt enligt epizootilagen eller inte. Frågan har uppkommit då en veterinärklinik har kritiserats av en kund för att ha röjt personuppgifter i strid med GDPR (General Data Protection Regulation) vid en sådan anmälan.

Vi beklagar att ett svar på skrivelsen har dröjt. Det är av stor vikt att vi följer den lagstiftning som vi har att ta hänsyn till kopplat till vårt ansvarsområde, och det är förstås av allra största vikt att vi inte heller uppmanar andra till att bryta mot denna, eller annan, lagstiftning. Det gör att vi har många aspekter att ta hänsyn till när vi besvarar en skrivelse som denna.

Vårt ansvar kopplat till smittskydd och vårt uppdrag att förhindra introduktion av djursjukdomar är en av de grundbultar som vår dagliga verksamhet vilar på, och något som vi förstås tar på största allvar. När de juridiska förutsättningarna för att anmäla illegalt införda djur till oss är klarlagda enligt nedan, behöver vi se över vad som kan vara nödvändigt att göra för att behålla Sveriges goda smittstatus.

Angående sekretess och tystnadsplikt

Den som är statligt anställd omfattas av samma sekretessregler som den myndighet som han eller hon är anställd hos. När en distriktsveterinär, som är anställd hos Jordbruksverket, anlitas av en djurägare för att t.ex. behandla djur, omfattas detta uppdrag av s.k. uppdragssekretess, om det måste antas att uppdraget har lämnats under förutsättning att uppgiften inte röjs (se 31 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen). Sekretessen är absolut, dvs. det finns inget skaderekvisit och skyddet för uppgifter om uppdraget väger därmed mycket tungt. En distriktsveterinär kan därför inte, om det antas att uppdraget lämnats under förutsättning att uppgiften inte röjs, meddela Jordbruksverket att djuret förts in i strid med införselbestämmelserna. Man kan dock fråga uppdragsgivaren om den har något emot att man meddelar Jordbruksverket. Har uppdragsgivaren inte något emot det får man anmäla.

Vidare är det så att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning (se 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen). Mer om uppgiftsskyldighet nedan.

För de veterinärer som inte är statligt anställda gäller istället s.k. tystnadsplikt. Tystnadsplikten innebär att den som inom enskild verksamhet tillhör eller har tillhört djurhälsopersonalen eller är eller har varit medhjälpare till sådan personal inte obehörigen får röja eller utnyttja vad han eller hon i sin yrkesutövning har fått veta om enskildas affärs- eller driftförhållanden, (se 2 kap. 4 § första stycket lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård). Även om ordalydelsen skiljer sig något från den ovan nämnda uppdragssekretessen är det enligt förarbetena meningen att tystnadsplikten ska ha samma omfattning som uppdragssekretessen. Tystnadsplikten är alltså absolut, vilket innebär att den väger mycket tungt i fråga om uppgifter som rör enskilds affärs- och driftförhållanden.

Som obehörigt röjande anses dock inte att någon fullgör sådan uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning, (se 2 kap. 4 § andra stycket lagen 2009:302 om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård). Mer om uppgiftsskyldighet nedan.

Angående GDPR

Sekretess gäller för personuppgift, om det kan antas att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med dataskyddsförordningen, även nämnd GDPR (se 21 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen). Dataskyddsförordningen reglerar behandling av personuppgifter. Laglig behandling av personuppgifter är bl.a. då behandlingen är nödvändig för att fullfölja en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller då den registrerade lämnat sitt samtycke till behandlingen, (se artikel 6 i dataskyddsförordningen). Om det t.ex. föreligger uppgiftsskyldighet i lag eller förordning så är detta en rättslig förpliktelse och behandlingen är därmed laglig. Mer om uppgiftsskyldighet nedan.

Uppgiftsskyldighet som bryter sekretess eller tystnadsplikt och skydd för personuppgifter

Som ovan nämnts är en distriktsveterinär eller privat verksam veterinär inte bunden av restriktionerna i GDPR avseende personuppgifter, eller av sekretess respektive tystnadsplikt när han eller hon fullgör sådan uppgiftsskyldighet som framgår av lag eller förordning.

Det finns ingen uppdragsskyldighet i lag eller förordning för veterinärer, som inte arbetar med gränskontroll, att anmäla misstanke om illegal införsel av djur. Sekretessen och tystnadsplikten bryts därför inte och veterinären kan inte anmäla misstanken om illegal införsel till Jordbruksverket.

Men av 3 a § epizootilagen framgår att en veterinär som har anledning att misstänka att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat skyndsamt ska anmäla detta till bl.a.

Jordbruksverket. Rabies är en sjukdom som omfattas av epizootilagen. Frågan blir då när en veterinär har anledning att misstänka att ett fall av rabies har inträffat.

Av förarbetena till epizootilagen (prop. 2004/05:29 *Genomförande av EG:s direktiv om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka*, s. 27) framgår att det för att misstanke ska anses föreligga krävs att det finns **något konkret som tyder på att en epizooti är för handen**. Mot bakgrund av detta bör inte varje upptäckt av att ett djur som inte uppfyller införselreglerna omfattas av anmälningsplikten enligt 3 a § epizootilagen, eftersom det inte alltid finns anledning att misstänka att ett fall av epizootisk sjukdom inträffat bara för att man brutit mot reglerna. Varje upptäckt av att ett djur inte uppfyller införselvillkoren berättigar därför inte veterinären att bryta sekretessen eller tystnadsplikten.

Av det anförda följer att det är upp till varje veterinär att avgöra, utifrån samtliga omständigheter i varje enskilt fall, om det finns en misstanke om epizootisk sjukdom som ska anmälas enligt 3 a § epizootilagen. Uppenbar anmälningsplikt måste anses föreligga i de fall djuret visar symptom på sjukdomen. Det är Jordbruksverkets ståndpunkt att det i vissa fall även skulle kunna föreligga en misstanke även om djuret inte visar symptom. Till exempel kan man när man ställs inför ett djur som kommer från ett s.k. högriskland och det saknas information om rabiesvaccination, i en riskbedömning komma till slutsatsen att det är en alltför hög risk för att inte klassificeras som en misstanke. I bedömningen bör också tidsaspekten ha betydelse – hur länge djuret har varit i Sverige utan att uppvisa några symptom på sjukdom kan till exempel vara avgörande för om misstankegraden är tillräckligt hög. Enligt Jordbruksverkets rutiner gör myndigheten inte några åtgärder om djuret har varit i Sverige i fyra månader eller mer, även om det kommer från ett högriskland.

Jordbruksverket har tidigare tillhandahållit broschyren ”Till veterinär – rutin när du upptäcker en hund, katt eller iller som inte uppfyller införselvillkoren” till landets veterinärkliniker. Broschyren finns idag inte tillgänglig. Vi kan konstatera att informationen i broschyren inte tar hänsyn till begränsningar med anledning av tystnadsplikt och sekretess. Jordbruksverket kommer att ta fram ett underlag för att hjälpa veterinärer i bedömningen om denne kan lämna uppgifter till Jordbruksverket i de fall som nu avses. Informationen kommer att distribueras till veterinärkliniker i landet och finnas tillgänglig på verkets hemsida för nedladdning.

Sammanfattning

En misstanke om illegal införsel är inte samma sak som en misstanke om epizootisk sjukdom. Det är misstanken om epizootisk sjukdom som omfattas av anmälningsplikten i epizootilagen.

Endast den uppgiften att det rör sig om ett djur som förts in i strid med införselreglerna bryter inte uppdragssekretessen eller tystnadsplikten och skyddet

för personuppgifter. Veterinären kan därför inte anmäla en misstanke om att ett djur har förts in i landet i strid mot gällande införselregler till Jordbruksverket eftersom det gäller sekretess eller tystnadsplikt för uppgiften om det kan antas att uppdraget lämnats under förutsättning av att sekretess gäller för uppgiften och uppdragsgivaren inte har medgett att uppgiften kan anmälas.

Sekretessen eller tystnadsplikten och skyddet för personuppgifterna bryts först när veterinären, efter en bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, kommit fram till att det föreligger en misstanke om epizootisk sjukdom. Misstankegraden kan vara låg, men det ska utgöra en misstanke eftersom det är först då som det föreligger en uppgiftsskyldighet i lag eller förordning, i detta fall anmälningsplikten i 3 a § epizootilagen. Att ett djur inte uppfyller införselkraven i form av t.ex. rabiesvaccination kan vara en av flera uppgifter som ligger till grund för veterinärens bedömning om det föreligger en misstanke om rabies.

I de fall veterinären kommer fram till att det föreligger en misstanke om epizootisk sjukdom bryts alltså sekretessen eller tystnadsplikten samt skyddet för personuppgifter och veterinären ska skyndsamt anmäla misstanken om sjukdomen till Jordbruksverket. Veterinärer har en skyldighet att alltid anmäla misstankar om epizootisk sjukdom. Samma gäller även för andra sjukdomar där det föreligger en anmälningsplikt för veterinärer.

Annett Kjellberg

Avdelningschef, Djuravdelningen

Detta meddelande har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrift